

Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë

STANDARDI I PROFESIONIT

KULTIVUES I PERIMEVE/KULTIVUESE E PERIMEVE

Sektori: Bujqësi

ISCO 88 : Kodi 6112 Kopshtarët/Kopshtaret, Kultivuesit/Kultivueset Holtikulturiste dhe të fidaneve

Nën kodi: 6112.07 Kultivuesi perimeve/ Kultivuese e perimeve

Data e miratimit:

Ky Standard i Profesionit është zhvilluar me përkrahje të projektit ALLED “Harmonizimi i arsimit me kërkesa të tregut të punës (Kosovë)”

Grupi punues:

Udhëheqës i grupit:

Josip Juračak, PhD

Anëtarë:

Sevdije Muhaxheri, Trajnere QAP

Bunjamin Alili

Data e miratimi:

I vlefshëm: Për periudhë 5 vjeçare

Profesioni: Kultivues i perimeve

Përshkrimi i profesionit

Kultivuesit e perimeve kanë mundësi të punojnë në ferma të llojeve të ndryshme që merren me kultivimin e perimeve. Llojet e fermave mund të dallojnë varësisht nga lloji i perimeve që kultivojnë. Kultivimi mund të bëhet ose në fushë të hapur ose në serë. Praktikë bujqësore moderne dhe garuese fokusohen në specializim, e kjo qëndron veçanërisht për prodhime të intensitetit të lartë siç është prodhimi i perimeve.

Detyrat specifike të një prodhuesi të perimeve mund të dallojnë varësisht nga lloji i ndërmarrjes, por në përgjithësi, ato përfshijnë: planifikimin e prodhimit në përputhje me burimet në dispozicion dhe me burimet e arritshme; përgatitjen e tokës dhe përgatitjen për mbjellje; prodhimin e fidanëve/; mbjelljen; plehërimin; ujitjen; kontrollin për baroja, insekte, dëmtuesdhe sëmundje; vjeljen dhe veprimet e pas vjeljes.

Për të qenë në gjendje të veprojnë si i/e vetëpunësuar, përveç aktiviteteve operacionale të përmendura më lartë, prodhuesi është i obliguar të kryej edhe detyra administrative dhe komerciale.

Gjatë kryerjes së detyrave të tij, kultivuesi duhet të zbatojë praktika të mira sa i përket shëndetit dhe sigurisë në punë, mbrojtjes së ambientit dhe sigurisë së ushqimit.

Për të siguruar performancë të duhur dhe efikase në këtë profesion, duhet të plotësohen kushte që kanë të bëjnë me hapësirën e punës, veglat adekuate, pajisjet, lëndën e parë, materialin për paketim, dhe udhëzimet me shkrim. Kushtet minimale që kërkohen duhet të sigurojnë performancë të lehtë dhe efikase, çoftë në fushë të hapur apo në serë.

Në kryerjen e këtij profesioni punëtorët mund t'u ekspozohen kushteve të vështira të punës: temperaturë e lartë, nivel i lartë i lagështisë, tehe të mprehta, objekte rrotulluese, dhe preparate kimike. Varësisht nga organizimi i punës, orari i punës mund të përfshijë punë gjatë natës, ditëve të pushimit apo edhe gjatë fundjavës. Pritet që kandidatët të kenë shkathtësi të mira motorike, shqisa të mira të shikimit dhe të dëgjuarit. Kushtet e punës mund të shkaktojnë probleme tek personat me alergji ndaj polenit si dhe tek personat që janë alergjik ndaj substancave të caktuara kimike që përdoren në bujqësi.

Profesioni: Kultivues i perimeve

Nr.	Funksioni	Përshkrimi i funksionit
1	Planifikon dhe përgatit aktivitetet në fermën e perimeve	Ky funksion ka të bëjë me planifikimin e aktiviteteve në fermë, përgatitjen e vendit të punës dhe përgatitjen e materialit për prodhim. Funksioni po ashtu përfshin, kontrollimin e kushteve teknike të veglave dhe pajisjeve në fermë. Ky funksion varet shumë nga forma e prodhimit (fushë e hapur apo serë), kërkesat teknologjike, burimet në dispozicion dhe nga perceptimi i nevojave të tregut.
2	Kryen detyra operative në prodhimin e perimeve	Ky funksion ka të bëjë me kryerjen e aktiviteteve operative në fermën e perimeve, çoftë në fushë të hapur apo në serë. Detyrat operative përfshijnë përgatitjet e tokës dhe të krijimit të kushteve për mbjellje, mbjelljen e farave dhe prodhimin e fidanëve/ , mbjelljen, , kontrollin për baroja, sëmundje , dëmtues dhe insekte, ujitjen dhe plehërimin. Detyrat duhet të kryhen në linjë me rregulloret, standardet dhe udhëzimet për aplikim të praktikave më të mira të punës, përfshirë sigurinë dhe pastërtinë në punë, dhe mbrojtjen e ambientit.
3	Kryen vjeljen dhe aktivitetet e pas vjeljes	Ky funksion ka të bëjë me kryerjen e detyrave operative në fermë që ndërlidhen me procesin e vjeljes, , klasifikimit, matjes, transportimit dhe deponimit të produkteve. Këto aktivitete mund të kryhen me dorë ose në mënyrë mekanike. Varësisht nga lloji i produktit, aktivitetet e pas vjeljes përfshijnë pastrimin, kategorizimin, paketimin dhe etiketimin e produkteve para deponimit. Pos kësaj, ky funksion përfshin vendosjen dhe kontrollimin e kushteve të depos, mirëmbajtjen e pastërtisë, menaxhimin e mbeturinave, dhe zbatimin e standardeve për siguri të ushqimit.
4	Kryen detyra administrative dhe komerciale	Ky funksion ka të bëjë me kryerjen e detyrave administrative dhe komerciale që janë të nevojshme gjatë punëve në një fermë të vogël për prodhimin e perimeve. Funksioni përfshin kujdesin ndaj dokumenteve që kanë të bëjnë me biznesin/fermën, mbajtjen e shënimeve, kryerjen e llogaritjeve të thjeshta, promovimin dhe shitjen e produkteve të fermës.

Funksioni 1: Planifikon dhe përgatit aktivitetet në fermën e perimeve

Ky funksion ka të bëjë me planifikimin e aktiviteteve në fermë si dhe përgatitjen e vendit të punës. Po ashtu ky funksion përfshin përgatitjen dhe kontrollimin e materialit të prodhimit dhe veglat e pajisjet për fermë. Po ashtu këtu përfshihet edhe aktivitete që kanë të bëjnë me zgjidhjen e problemeve të vërejtura në vendin e punës para se të fillojë procesi i punës.

Detyrat duhet të kryhen në linjë me rregulloret për shëndet dhe siguri në punë, praktikatat më të mira për eliminim të mbeturinave dhe praktika tjera që kontribuojnë në sigurinë e ushqimit dhe mbrojtjen e ambientit.

Aktivitetet kyçe	Kriteret e performancës	Njohuritë e nevojshme për kryerjen e funksionit	Shkathtësitë	Shkathtësitë kryesore dhe shkathtësitë e shoqëruara me funksionet kyçe
Planifikon aktivitetet në fermën e perimeve	Planifikon fushën/ parcelën për prodhim dhe sasinë e llojeve të ndryshme të perimeve në linjë me kërkesat teknologjike. Planifikon shitjen totale të llojeve të ndryshmetë perimeve në raport me kushtet e tregut. Përgatit një listë të aktiviteteve operative me periudha të përshtatshme kohore.	Njohuri për lloje të ndryshme të perimeve Njohuri mbi kërkesat e prodhimit për perime të ndryshme. Njohuri për materialin e prodhimit që kërkohet në fermë Njohuri për hapat e kultivimit të perimeve. Njohuri për veglat dhe pajisjet e zakonshme të fermës.	Interpretimi i udhëzimeve me shkrim për përdorim të veglave dhe pajisjeve. Hartimi i planeve mbështetëse bazuar në të dhënat në dispozicion Hartimin e planit të parcelës ku do të mbjellën perimet Dallimi i dështimeve dhe problemeve në vendin e punës. Zgjidhja e problemeve që janë të lehta për eliminim në vendin e punës.	Shkathtësi të mira motorike. Shqisa të mira të shikimit, nuhatjes dhe dëgjimit . Komunikim në gjuhën amtare (në të shkruar, lexuar, folur dhe dëgjuar). Kryerja e kalkulimeve bazike me numra të plotë dhe të pjesshëm. Aftësi për të punuar në kushte të punës me temperaturë të lartë dhe të zhurmshe. Tolerancë ndaj orarit të ndryshueshëm të punës. Afëtsi të punoj në grup.
Përgatit aktivitetet në fermën e perimeve	Përzgjedh dhe përgatit llojet dhe sasi të nevojshme të materialit për prodhim. Përgatit dhe kontrollon veglat dhe pajisjet në linjë me aktivitetet e planifikuara.	Njohuri për dështimet tipike të veglave dhe pajisjeve në fermë. Masat për mbrojtje të ambientit	Përdorimi i mjeteve dhe materialeve për pastrim. Aplikimi i mjeteve mbrojtëse gjatë punës.	

	Rregullon vendin e punës në përputhje me aktivitetin e caktuar. Krijon kushtet e kërkuara në serë. Dallon dhe rregullon defekte të thjeshta në vegla dhe pajisje. Zbaton masat e mbrojtjes së ambienti		Zbatimi i masave mbrojtse të ambientit.	
--	---	--	---	--

Kushtet që kërkohen për kryerjen e funksionit:

Për të kryer këtë funksion nevojitet: tavolinën e punës dhe pajisjet e zyrës; dhe nyjat sanitare. Me që disa aktivitete mund të kryhen në mënyrë më efikase me anë të teknologjisë kompjuterike, kompjuteri me printer dhe me qasje në internet rekomandohet për këtë funksion.

Përveç kushteve të përmendura më lartë, vë vendin e punës duhet të jenë në dispozicion edhe si vijon: rrobat e punës, mbathjet dhe mjetet mbrojtëse; udhëzuesit ose manualët e veglave dhe pajisjeve; shenjat dhe udhëzimet për shëndet dhe siguri në punë.

Kërkesat e vlerësimit:

Testi me shkrim, pyetje dhe përgjigje duhet të përdoren për të vlerësuar saktësinë e njohurive të kandidatit.

Kandidati duhet t'i nënshtrohet vlerësimit praktik në kushte të punës. Mbikëqyrja duhet të bëhet me listë kontrolli për të vlerësuar kryerjen dhe saktësinë e aktiviteteve që kanë të bëjnë me planifikimin përgatitjeve tjera për punë.

Funksioni 2: Kryen detyra operative në prodhimin e perimeve.

Ky funksion përfshin detyra operative në fermën e perimeve. Detyrat mund të kryhen në fushë të hapur apo në serë. Ato përfshijnë si vijon: përgatitjet e tokës dhe krijimit të kushteve për mbjellje, mbjelljen e farave dhe prodhimin e fidanëve, mbjelljen, kontrollin për baroja, sëmundje, dëmtues dhe insekte, ujitjen dhe plehërimin. Detyrat duhet të kryhen në linjë me rregulloret për shëndet dhe siguri në punë, praktikat më të mira për eliminim të mbeturinave dhe praktika tjera që kontribuojnë në sigurinë e ushqimit dhe mbrojtjen e ambientit.

Aktivitetet kyçe	Kriteret e performancës	Njohuritë e nevojshme për kryerjen e funksionit	Shkathtësitë	Shkathtësitë kryesore dhe shkathtësitë e shoqëruara me funksionet kyçe
Kryen detyra operative për prodhimin e perimeve	Përgatit tokën dhe krijon kushtet për mbjellje në përputhje me kërkesat e kulturës. Mbjell kulturat në mënyrën dhe kohen e duhur. Përdor pajisjet për ujitje për të ujitur bimët sipas nevojës. Aplikon plehërimin në mënyrë të sigurtë dhe efikase në linjë me udhëzime. Zbaton masat për kontroll të baroja, sëmundje, dëmtues dhe insekte në përputhje me udhëzimet dhe me kushtet e bimës. Krijon kushtet optimale në serë në përputhje me nevojat e bimës. Bën plehërimin e bimëve me kohë dhe në mënyrën e duhur.	Karakteristikat themelore të llojeve të tokave Llojet të perimeve dhe kultivarëve të tyre. Fazat e shumimit dhe rritjes së perimeve. Njohuri të përgjithshme për llojet dhe kultivarët e perimeve. Njohuri bazike për veglat dhe pajisjet për kultura të ndryshme dhe perimkulturë. Insektet, dëmtuesit dhe sëmundje që sulmojnë llojet e ndryshme të perimeve Metodat e parandalimit dhe trajtimit të bimëve që sulmohen nga insektet në prodhimin e perimeve në formë konvencionale dhe organike	Respektimi i udhëzimeve për përdorim të veglave dhe pajisjeve. Respektimi i udhëzimeve që kanë të bëjnë me procesin e prodhimit Përdorimi i veglave të dorës në fermë. Përdorimi i pajisjeve të zakonshme mekanike në fermë. Përcaktimi i saktë i kohës, sasisë, dhe këndit. Dallimi i problemeve në material dhe në pajisje	Komunikim në gjuhën amtare (në të shkruar, lexuar, folur dhe dëgjuar). Kryerja e kalkulimeve bazike me numra të plotë dhe të pjesshëm. Shkathtësi të mira motorike Shqisa të mira të shikimit dhe dëgjimit Tolerancë për të punuar në kushte të vështira Punë në qift dhe në grup Tolerancë ndaj orarit të ndryshueshëm të punës.

Kujdeset për shëndetin dhe sigurinë në punë dhe për mbrojtjen e mjedisit	Zbaton masa të përshtatshme në raport me rreziqet potenciale të shëndetit dhe sigurisë në punë. Mban pastër mjedisin e punës duke u kujdesur për mbrojtjen e ambientit. Ndërmerr veprime të përshtatshme në rast të prishjeve apo dështimeve gjatë procesit të prodhimit. Eliminon mbeturinat në vendin e punës në mënyrën e duhur.	Mënyrat më të zakonshme për mbrojtjen e bimëve që përdoren në prodhimin konvencional dhe organik të perimeve Plehërat organike dhe inorganike dhe substancat tjera ushqyese të bimëve Rregullat kryesore për shëndet dhe siguri në punë Rregullat kryesore për mbrojtjen e ambientit.	Zgjidhja e problemeve që janë të lehta për eliminim në vendin e punës. Aplikimi i mjeteve mbrojtëse gjatë punës. Zbatimi i masave mbrojtëse të ambientit.	
--	--	---	--	--

Kushtet që kërkojnë për kryerjen e funksionit:

Për të kryer këtë funksion nevojitet parcelë e tokës ose sera. Duhet të jenë në dispozicion vegla manuale ose mekanike (karrocë dore, kreher kopshti, shati, kazma, sfurku, pajisje për mbjellje të farës dhe fidanëve, gërrshëre, vegla për mpërhe, kontejner të madhësive të ndryshme, e kështu me radhë). Varësisht nga lloji dhe madhësia e fermës, punëtori duhet të jetë i pajisur me makina si kositëse, traktor me pajisje përcjellëse (plugu, disqet, frezat, rula, makinë për mbjellje të farave dhe fidanëve, shpërndarëse të plehut, spërkatëse, rimorkio, e kështu me radhë). Për ujitje nevojiten pompat dhe pajisje për shpërndarje të ujit. Serat duhet të pajisen me pajisje për ngrohje, ndriçim dhe ventilim.

Për të bërë këto punë, ky funksion kërkon lëndë të parë dhe furnizime për prodhime të ndryshme: fara dhe fidanë/, module dhe mjete për mbjellje, , plehra të ndryshme, pesticide , ujë, shporta dhe thasë për mbeturina.

Pos kësaj, në vendin e punës duhet të jenë në dispozicion edhe si vijon: rrobat e punës, mbathjet dhe mjetet mbrojtëse; udhëzuesit ose manualët e veglave dhe pajisjeve; shenjat dhe udhëzimet për shëndet dhe siguri në punë.

Kërkesat e vlerësimit:

Testi me shkrim, pyetje dhe përgjigje duhet të përdoren për të vlerësuar saktësinë e njohurive të kandidatit për llojet e perimeve, kultivarët dhe kërkesat e tyre; për karakteristikat bazë të tokës dhe mënyrave të mbjelljes, si dhe për kontrollin e barojave, insekteve, dëmtuesve dhe sëmundjeve të bimës.

Kandidati duhet t'i nënshtrohet vlerësimit praktik në kushte të punës. Mbikëqyrja duhet të bëhet me listë kontrolli për të vlerësuar kryerjen dhe saktësinë e aktiviteteve kyçe që ndërlidhen me kriteret e performancës.

Funksioni 3: Kryen vjeljen dhe aktivitetet e pas vjeljes.

Ky funksion ka të bëjë me kryerjen e detyrave operative në fermë që ndërlidhen me procesin e vjeljes dhe me detyrat që pasojnë deri sa të vendoset produkti në depo. Këto aktivitete mund të kryhen me dorë ose në mënyrë mekanike. Varësisht nga lloji dhe qëllimi i produktit, aktivitetet e pas vjeljes përfshijnë pak a shumë aktivitetet e njëjta. Pos kësaj, ky funksion përfshin vendosjen dhe kontrollimin e kushteve të depos, mirëmbajtjen e pastërtisë, eliminim të mbeturinave, dhe zbatimin e standardeve për siguri të ushqimit dhe në punë gjatë dhe pas vjeljes.

Aktivitetet kyçe	Kriteret e performancës	Njohuritë e nevojshme për kryerjen e funksionit	Shkathtësitë	Shkathtësitë kryesore dhe shkathtësitë e shoqëruara me funksionet kyçe
Vjel perimet	Kontrollon pjekurinë e llojeve të ndryshme të perimeve në raport me qëllimin përfundimtar. Vjel perimet me kohën e duhur në mënyrë efikase me dorë . Vjel perimet duke përdorur në mënyrën e duhur pajisjet adekuate. Kontrollon dhe mban veglat dhe pajisjet për vjelje në rregull dhe funksionale.	Klasat për llojet e perimeve . Shenjat e pjekjes së perimeve për vjelje. Pajisjet manuale dhe mekanike për vjelje. Pajisjet manuale dhe mekanike për transportim. Pajisjet manuale dhe mekanike për klasifikim.	Respektimi i udhëzimeve për përdorim të veglave dhe pajisjeve. Përdorimi i mjeteve mekanike për procesin e vjeljes dhe të pas vjeljes. Përcaktimi me saktësi i kohës, sasisë, gjatësisë dhe këndit.	Komunikim në gjuhën amtare (në të shkruar, lexuar, folur dhe dëgjuar). Kryerja e kalkulimeve bazike me numra të plotë dhe të pjesshëm. Shkathtësi të mira motorike Shqisa të mirë të shikimit, nuhatjes, prekjeve dhe dëgjimit Aftësi për të punuar në kushte të vështira dhe të zhurmshme
Kryen aktivitete pas vjeljes	Klasifikon perimet e vjela sipas standardeve nëse kërkohet	Transportimi dhe paketimi i kontejnerëve për perime.		

	Transporton produktet e vjela me kohë dhe me dëme e humbje minimale Paketon perimet e vjela sipas standarteve. Deponon perimet në kushte adekuate. Etiketon dhe ngarkon perimet për shpërndarje të mëtejme. Eliminon mbeturinat e fushës/serës në mënyrën e duhur.	Qëndrueshmëria e perimeve në depo. Kushtet e deponimit të perimeve. Siguria e ushqimit dhe kërkesat e cilësisë gjatë vjeljes dhe pas vjeljes. Rregullat kryesore për shëndet dhe siguri në punë Rregullat kryesore në lidhje me eliminimin e mbeturinave dhe mbrojtjen e ambientit.	Vërejtja e problemeve në material dhe në pajisje Zgjidhja e problemeve që janë të lehta për eliminim në vendin e punës. Aplikimi i mjeteve mbrojtëse gjatë punës. Aplikimi i praktikave të mira për eliminimin e mbeturinave.	Respektimi i normave etike sa i përket prodhimit të ushqimit Tolerancë ndaj orarit të ndryshueshëm të punës. Aftësi të punoj në grup
--	---	--	---	--

Kushtet që kërkohen për kryerjen e funksionit:

Për të kryer këtë funksion nevojitet, : serë ose fushë me perime; pajisje manuale ose mekanike për vjelje; pajisje për transportim; vegla dhe materiale për klasifikim, paketim dhe etiketim manual ose mekanik; vend deponim me kushte optimale për perime të caktuara.

Pos kësaj, në vendin e punës duhet të jenë në dispozicion edhe si vijon: rrobat e punës, mbathjet dhe mjetet mbrojtëse; udhëzuesit ose manualët për klasifikim, paketim dhe deponim të perimeve;; shenjat dhe udhëzimet për shëndet dhe siguri në punë.

Kërkesat e vlerësimit:

Testi me shkrim, pyetje dhe përgjigje duhet të përdoren për të vlerësuar saktësinë e njohurive të kandidatit për klasat e perimeve, llojet e paketimeve dhe kushtet e deponimit.

Shkathtësitë e punëtorit duhet të vlerësohen në kushte të punës. Mbikëqyrja duhet të bëhet me listë kontrolli për të vlerësuar kryerjen dhe saktësinë e aktiviteteve kyçe që ndërlidhen me kriteret e performancës.

Funksioni 4: Kryen detyra administrative dhe komerciale

Ky funksion ka të bëjë me kryerjen e detyrave administrative dhe komerciale që janë të nevojshme për punët në një fermë të vogël për prodhimin e perimeve. Funksioni përfshin kujdesin ndaj dokumenteve që kanë të bëjnë me biznesin/fermen, mbajtjen e shënimeve, kryerjen e llogaritjeve të thjeshta, promovimin dhe shitjen e produkteve të fermës.

Detyrat duhet të kryhen në linjë me rregulloret për shëndet dhe siguri në punë, praktikatat më të mira për eliminim të mbeturinave dhe praktika tjera që kontribuojnë në sigurinë e ushqimit dhe mbrojtjen e ambientit.

Aktivitetet kyçe	Kriteret e performancës	Njohuritë e nevojshme për kryerjen e funksionit	Shkathtësitë	Shkathtësitë kryesore dhe shkathtësitë e shoqëruara me funksionet kyçe
Kryen punë administrative	Mban shënime për llojet dhe sasi të materialeve dhe produkteve. Bën kalkulime elementare për të caktuar të hyrat, kostot dhe çmimin. Kujdeset për dokumentacionin për të siguruar mbajtje të saktë të llogarive.	Njohuri për formularët dhe dokumentacionin e zakonshëm të biznesit. Njohuri për terminologjinë bazike buxhetore. Njohuri për kërkesat ligjore sa i përket shitjes së perimeve.	Saktësi në mbajtjen e shënimeve për biznesin/fermën. Mbajtja në rregull e dokumentacionit të biznesit /fermës. Kalkulime të thjeshta financiare. Lëshimi i dokumenteve që kanë të bëjnë me shitjen.	Komunikim në gjuhën amtare (në të shkruar, lexuar, folur dhe dëgjuar). Kryerja e kalkulimeve bazike me numra të plotë dhe të pjesshëm. Tolerancë ndaj orarit të ndryshueshëm të punës.
Kryen punë komerciale	Rregullon dhe dekoron pikat e shitjes sipas kërkesave të produktit dhe për tërheqje të konsumatorit. Promovon produktet duke përdorur teknika adekuate të promovimit Lëshon fatura të hartuara në mënyrën e duhur.	Njohuri për forma të thjeshta të promovimit. Njohuri për kërkesat për shëndet dhe siguri në punë. Masat për mbrojtje të ambientit	Përdorimi i pajisjeve të teknologjisë informative për komunikim nëse janë në dispozicion Përdorimi i pajisjeve të teknologjisë informative në zyrë	Përdorimi i kompjuterit Shqisa të mira të degjimit dhe shikimit Aftësi të punojnë në grup

	Bën oferta të ndryshme për produkte të fermes Realizon shitje në përputhje me praktikat më të mira dhe me legjislacionin përkatës Zbaton masat e mbrojtjes së ambienti		nëse janë në dispozicion Dekorimi i pikës së shitjes. Komunikim me konsumator . Zbatimi i masave mbrojtse të ambientit.	
--	---	--	--	--

Kushtet që kërkohen për kryerjen e funksionit:

Për të kryer këtë funksion nevojitet: tavolinën e punës; pajisjet për zyrë; shembuj dhe formularë për korrespondencë biznesore në formë të shtypur dhe elektronike, kalkulator, telefon dhe pikë shitje të mobiluar.

Pos kësaj, për kryerjen e këtij funksioni rekomandohet të jenë në dispozicion kompjuteri me printer dhe me lidhje në internet ose regjistër të keshit.

Kërkesat e vlerësimit:

Testi me shkrim dhe pyetje - përgjigje për të demonstruar njohuritë dhe shkathtësitë që ndërlidhen me aktivitetet kyçe. Vlerësimi duhet të përfshijë kalkulime.

Kandidati duhet të vlerësohet për performancën e tij/ saj me listë kontrolli në kryerjen e aktiviteteve si vijon: kujdesin e dokumenteve të biznesit /fermës, shitja. Vlerësimi duhet të bazohet në krahasimin mes arritjeve të kandidatit në raport me praktiken e rekomanduar dhe me kriteret e performances.